

Motion till riksdagen

1988/89: So509

av Karin Falkmer och Inger René (båda m)

Tillgången på transplantationsorgan

Utvecklingen inom transplantationskirurgin har gått snabbt under de senaste årtiondena. Transplantation är numera en helt vedertagen metod vid behandling av flera sjukdomar. Förbättrad teknik och nya läkemedel har medfört att transplantationsresultaten har blivit avsevärt bättre, vilket för många människor har inneburit att deras liv kunnat förlängas och deras livssituation positivt förändrats.

I samband med tillkomsten av lagen (1987:269) om kriterier för bestämmande av människans död vidtogs vissa ändringar i transplantationslagen. Huvudregeln att det krävs skriftligt samtycke av den avlidne under hans livstid fick kvarstå. Om det inte föreligger ett skriftligt samtycke, skall man däremot inte som tidigare utgå från att samtycke ändå finns utan i stället från att samtycke saknas. Presumtionen att samtycke saknas bryts först om den avlidne under sin livstid har uttalat sig för ingrepp eller om det av andra skäl finns grundad anledning anta att ingreppet skulle vara i överensstämmelse med hans uppfattning. Om den avlidnes inställning inte är känd, bryts presumtionen om nära anhörig medger ingreppet. Finns det flera nära anhöriga och framkommer det att de är oense får ingrepp inte göras. Är det inte känt vilken inställning den avlidne hade och saknade han nära anhörig kan ingrepp inte heller ske.

Transplantationsutredningen, som tillsattes i mars 1987, överväger för närvarande frågan om samtycke vid transplantationsingrepp för att finna en lämplig avvägning mellan å ena sidan den enskildes intresse av självbestämmande och å andra transplanationsverksamhetens behov av organ att behandla sjuka med.

Transplantationskirurgins verksamhet är ytterst värdefull och det är angeläget att behovet av organ tillgodoses i syfte att rädda liv och bota svårt sjuka. Samtidigt måste dock lagstiftningen ge största rättssäkerhet i fråga om samtycke till transplantation. Respekten för människan och den personliga integriteten får inte upphöra i och med dödens inträde. Ett aktivt samtycke som bygger på ett personligt ställningstagande bör krävas före en transplantation.

Det framtida behovet av transplantationer beräknas öka. Den faktor som utgör den yttersta begränsningen vid all transplantationsverksamhet är tillgången på organ.

Det är angeläget att allmänheten görs uppmärksam på transplantationsverksamhetens värde och behovet av organ och givare. Lång väntan

på transplantationsorgan innebär att patientens tillstånd försvagas och chansen till ett lyckosamt transplantationsresultat försämras.

Mot. 1988/89
So509

Socialstyrelsen bör i samverkan med t.ex. Röda Korset och Svenska Kyrkan genomföra en landsomfattande kampanj för att medvetandegöra medborgarna om vikten av deras aktiva samtycke för att öka tillgången på transplantationsorgan.

Hemställan

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en landsomfattande kampanj för att öka tillgången på transplantationsorgan.

Stockholm den 25 januari 1989

Karin Falkmer (m)

Inger René (m)